

Park de Kieviet, een park om in te wonen

Het hele plan voor De Kieviet speelde in op de 'moderne' gedachte van de tuinstad. Een woonwijk buiten de drukke en vooral vuile stad, waar ruimte, rust en gezonde lucht te vinden waren. Huizen met comfort - men moet dan denken aan een badkamer, een bijkeuken, kastruimte en vooral de mogelijkheid te genieten van de tuin en de gezonde lucht door middel van openslaande deuren, terrassen en balkons.

De advertentie die in verscheidene bladen verscheen spreekt expliciet van dat comfort: "... *uitstekend geschikt voor kleine en groote Landhuizen. Elektrisch licht. Gas en water.*"

Bij de vroegste aanvragen voor een bouwvergunning in het nieuwe park uit 1914 treffen we dan ook de transformatorhuisjes aan de Meijendellseweg en de Groot Haesebroekseweg. Voorzieningen die in de rest van het land nog vrijwel niet voorhanden waren.

advertentie uit: de gids van de vereniging 'Wassenaar Vooruit', ca. 1916

Mutters liet zich bij zijn ontwerp voor Park de Kieviet leiden door de Engelse voorbeelden van Ebenezer Howard, maar vooral van Raymond Unwin. Howards ideeën over de tuinstad werden in 1898 gepubliceerd en veroorzaakten onmiddellijk een constructief debat over de eisen die de nieuwe tijd aan het wonen in de stad stelde.

Mutters gebruikte de aanwezige natuurlijke omgeving optimaal en stelde de vijverpartij centraal. De vijverpartij volgde de natuurlijke loop van de Kaswetering die door het gebied liep. Hij ontwierp gebogen lanen, creëerde pleintjes en plantsoenen van diverse vormen en legde zo een park aan, waarbinnen de bebouwing kon groeien in grote diversiteit. Zijn bureau bouwde in de loop der jaren een flink aantal villa's in de wijk. Om de promotie van het gebied nog beter te kunnen begeleiden ging hij er zelf wonen in villa 'Berkenhof' (zie pag. 46). Ook zijn neef H.P. Mutters nestelde zich met zijn gezin in de Kieviet, deze woonde in de later afgebroken villa 't Hoveke' aan de Waldeck Pymontlaan 33.

de huidige vijver, door Mutters ontworpen

De vijver omstreeks 1924 met uitzicht op villa 'Berkenhof' (Mutters, 1915)

het monument voor Koningin Emma op het Wilhelminaplein, ca. 1945

Toen in de eerste jaren van de twintigste eeuw het ideaal van een gezond bestaan en frisse lucht op de agenda verscheen, was dit precies wat men verlangde: een park waarin veilig en rustig gewoond kon worden. Mutters besteedde veel aandacht aan de vormgeving van de brugleuningen, balustrades en terrassen

met gemetselde zitbanken. Was de wandelaar uitgekeken op de eenden in de vijver, dan kon hij zijn weg vervolgen over een van de vele betegelde wandelpaden langs de lommerrijke lanen en uitrusten op de bankjes van het rosarium (Mutters, 1914), onder de pergola met bloeiende rozen. Later, in 1937, is hier op initiatief van de buurtbewoners het monument ter nagedachtenis aan koningin Emma verzezen. Prof. O.L. Wenckebach hakte het beeld uit kalksteen.

De directie van de NV Exploitatie Maatschappij Park 'De Kieviet' en 'Wildrust' bestond uit Joh. Mutters jr., directeur, D.Haagmans, N.J.Beversen en H.Polano, commissarissen. Het kantoor te Wassenaar was bereikbaar onder telefoonnummer 1507. Aan vervoer was gedacht zo blijkt uit hun advertentie. Dat er geen winkels in de buurt waren, kon niemand echt deren. Leveranciers kwamen immers aan de deur, met paard en wagen of met de (bak)fiets. En vanaf 1923 was daar de gele tram. Hoewel de bewoners van De Kieviet zelf behoorden tot een groep die vaak al vroeg over een auto kon beschikken was die verbinding met de stad zeer belangrijk. Toch was een garagebedrijf wel wenselijk. Aan de Duinvoetlaan verrees in 1915 een charmant gebouw met luiken, rieten kap en een dakruiter, waarin werkplaats en woonruimte waren samengevoegd. Kort daarop kwam er zelfs een benzinepomp. Om het park te laten leven waren er meer voorzieningen nodig. Mutters ontwierp in 1922 de Kievietschool met zijn rieten dak en karakteristieke torentje. De kinderen zongen:
*"Waar het witte tolhek staat
kun je ons altijd vinden.
Sport en spel en werk en jool
dat is onze Kievietschool."*

Na de tweede wereldoorlog is de school uitgebreid met een nieuwe vleugel en een vrijstaand gymnastieklokaal, die juist nu, anno 2010, wordt vervangen door een nieuwere versie. Het oude schoolgebouw is echter nog steeds in gebruik.

garage De Kieviet, omstreeks 1939

garage De Kieviet (Mutters, 1915) gesloopt in april 1990

In de eerste jaren was er een theetuin gevestigd in het vroegere entree gebouw van het landgoed Groot Haesebroek, het tolhek, waar de kinderen over zongen. De theetuin verhuisde na de nieuwbouw (M.E. van de Wall, 1917) naar de overkant waar, na een veelbewogen geschiedenis van bouw, brand, her- en verbouw het huidig onderkomen van Auberge de Kieviet staat (zie pag. 31).

Ook de Kievietkerk (Mutters, 1923) ontworpen voor de Nederlands Hervormde gemeente (nu PKN), functioneert nog steeds.

Het is een eenvoudige zaalkerk, acht traveeën lang, met de hoofdingang aan de korte zijde aan de kant van het Wilhelminaplein.

Een slanke toren aan de westzijde van het koor herbergt de ingang voor de consistoriekamer. Waar toren en schip elkaar ontmoeten is een strak, maar tevens elegant, lijnenspel van horizontalen en verticalen ontstaan. Overigens waren deze voorzieningen voor heel Wassenaar-Zuid bestemd, evenals het postkantoor dat in de jaren '30 verrees aan de Groot Haesebroekseweg 57 naar ontwerp van de toenmalige rijksbouwmeester Bremer.

In een artikel ter gelegenheid van de 70ste verjaardag van Mutters in dagblad 'Het Vaderland' van 1 november 1928, lezen we dat enkele Amerikanen tijdens de Olympiade Park de Kieviet bezocht hebben. Zij waren zo onder de indruk dat zij Mutters verzochten een dergelijke tuinstad aan te leggen in Juan-les-Pins en alvast te beginnen met een 12-tal villa's in Beaulieu. Of Mutters er nog aan toe gekomen is, weten we niet. Twee jaar later overleed hij.

PB

Kievietschool (Mutters, 1922), omstreeks. 1935

de eerste theetuin De Kieviet anno 1915

Bronnen:

Scheffer, C. : 'Stedenbouwkundige ontwikkeling' in Jaarboek Buitenplaatsen, Waanders Uitgevers, Zwolle, 1998, p. 29-47
foto: Wassenaar, de gids van de vereniging "Wassenaar Vooruit", ca. 1916

foto's: Fotoarchief Gemeente Wassenaar

foto: Fotoarchief familie Mutters

Bron van deze tekst: "Een Eeuw Park de Kieviet 1910-2010",
uitgave Bewonersvereniging De Kieviet, Wassenaar, 2010

Overname van (delen van) de tekst slechts toegestaan
met volledige bronvermelding

Kievietkerk (Mutters, 1923)